

Nr 291.

Av fru Sandström, angående en översyn av lagen om förmynderskap i vissa avseenden.

Enligt lagen av den 27 juni 1924 om förmynderskap skall den närmaste tillsynen över förmyndares förvaltning av omyndigas medel tillkomma överförmyndare. Dessa befattningshavare väljas av kommunal- och stadsfullmäktige inom av underdomstolarna fastställda distrikt. När val av överförmyndare skett meddelas valets utgång till häradsrätten, som ger överförmyndaren förordnande för en tid av fyra år i sänder. Kontrollen av överförmyndarens verksamhet handhas enligt lagen av »rätten eller domaren». En överförmyndare, som visat sig olämplig, kan när som helst entledigas av domstolen.

Den gällande lagen innehåller detaljerade bestämmelser om huru överförmyndaren har att sköta sitt uppdrag. Lagen upptar däremot mycket vaga bestämmelser om på vad sätt rättens kontroll skall utövas. De årliga redovisningar överförmyndaren enligt lagen mottager av förmyndarna inom distriktet »skola av rätten eller domaren granskas». På sina håll förekommer det måhända, att domarna genom besök hos överförmyndarna granska deras sätt att sköta sitt arbete, men allmän praxis torde dock vara, att domarnas kontroll inskränker sig till en granskning av överförmyndarnas årligen ingivna redovisningar. Kontrollen blir härigenom av formell art, och mycken oreda kan därför råda i en överförmyndares papper, utan att han behöver befara någon reell kontroll. I ett känt fall har t. ex. en överförmyndare blivit fråntagen sitt förordnande, sedan polisen fått anledning att granska hans affärer. Det visade sig då, att den tillträdande överförmyndaren inte själv mäktade bringa reda i förmyndarpapperen utan måste ingå till fullmäktige i distriktet med begäran om medel för att anlita en juridiskt utbildad person för att få de många årens oreda uppklarad.

I detta fall ha den gällande lagens svagheter framträtt med en skärpt tydlighet. Man kan givetvis peka på domhavandens skyldighet att kontrollera och tolka lagen så, att kontrollen inte bara skall utövas genom granskning av insända rapporter, som eventuellt kunna vara oriktiga. Men eftersom lagen inte innehåller några bestämmelser om sådan reell kontroll och inte heller tillerkänner domaren ersättning för eventuella kostnader i samband med granskningsförfarandet (för resor o. d.), torde lagen knappast kunna tolkas på det sättet.

Enligt lagen äger överförmyndaren som arvode uppbära viss procent av myndlingarnas årsinkomster. Följden av detta blir, att inom vissa di-

strikt komma överförmyndares arvoden rent slumpartat att bli stora, inom andra distrikt små. Själva tankegången med detta arvodessystem synes vara föråldrad. Lagen tillkom för att skydda omyndigas egendom, och det syntes då vara en säkerhetsåtgärd som myndlingarna själva borde bekosta. Men i nutiden, då samhället åtagit sig långtgående förpliktelser av skilda slag gentemot medborgarna, måste det arvodessystem, som tillämpas enligt förmynderskapslagen, anses otidsenligt. Polisväsendet, exempelvis, uppehålls för att skydda medborgarna till liv och egendom. För detta skydd utgå inga särskilda avgifter utöver den allmänna beskattningen. Omyndigas förmögenheter beskattas i vanlig ordning, och de arvoden, som utgå till överförmyndarna, måste betraktas som en särskild skatt. Lagen medger kommunen rätt att tillerkänna överförmyndare visst årsarvode. Där sådana arvoden utbetalas, bortfaller dock inte överförmyndarens rätt att av myndlingarnas medel utkräva de lagligen fastställda arvodesandelarna. I vissa kommuner förekommer, att man väljer en juridiskt utbildad person till överförmyndare med hänsyn till arbetets rent juridiska struktur. Men i många kommuner sker valet utifrån mer eller mindre politiska grunder. Eftersom överförmyndares tillsättning är en kommunal angelägenhet, skulle man kunna förutsätta att kommunen också ålades att helt svara för överförmyndarens arvode och att därvid den nuvarande arvoderingen genom myndlingarnas medel bortfölla.

Med stöd av vad som här anförts hemställes,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av lagen den 27 juni 1924 om förmynderskap i de avseenden som ovan berörts.

Stockholm den 26 januari 1950.

Ragnhild Sandström.
